

Naročnina
Dnevna izdaja
za državo SHS
mesečno 20 Din
polletno 120 Din
celoletno 240 Din
za inozemstvo
mesečno 35 Din
nedeljska izdaja
celoletno v Ju-
goslaviji 120 Din, za
inozemstvo 140 Din

SLOVENE

S tedensko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Cene oglasov
Istop. peti vrsta
maloglasni po 150
in 2 D. večji oglaš
nad 45 mm višine
po Din 2-50, veliki
po 3 in 4 Din, v
uredniškem delu
vrstica po 10 Din
Pr. večjem g
naročilu popust
Izide ob 4 zjutraj
razen ponedeljka in
dneva po prazniku

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6 III
Rokopisi se ne vračajo, nevrnjeni
pisma se ne sprejemajo. Uredništva
telefon št. 2050, upravnštva št. 2328

Političen list za slovenski narod

Uprava je v Kopitarjevi ul. št. 6 - Celoletni
račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.349
za inzerate, Sarajevo št. 7563, Zagreb
št. 39.011, Praga in Dunaj št. 24.797

Slepa trmoglavost

Ko je Italija izpraznila tretjo dalmatinsko cono, je vse kazalo na to, da je Italija tudi definitivno pokopala svoje aspiracije na Dalmacijo in da je ustvarjena kolikor toliko solidna podlaga za mirno sožitje obeh jadranskih držav. Italija je pač spoznala, da bi bil boj z zedinjeno kraljevino Srbov, Hrvatov in Slovencev pretežaven in da tudi eventualna pridobitev Dalmacije ne bi mogla povrniti žrtev. To spoznanje je bilo tudi zadnji vzrok, da je prenehala italijanska propaganda za italijansko Dalmacijo.

Ni pa dolgo živelo italijansko spoznanje, da bi imela Italija v slučaju konflikta opraviti z vsem jugoslovanskim narodom. Vedno raščotil spor med Belgradom in Zagrebom je vzbudil pri našem zapadnem sosedu nade, da bo slej ali prej prišlo do razpada naše države in da bo tedaj mogla Italija z lahkoto izvesti svoje jadranske aspiracije, ki bi bile proti složnemu jugoslovanskemu narodu čisto brezupne. Račun na naša nožnja nasprotja je čivil italijanske jadranske težnje in te so postale tem glasnejše, čim večji je bil boj med Belgradom in Zagrebom. Noben slučaj ni, da je boj v zadnjem času vedno intenzivnejša italijanska dalmatinska propaganda in nad vse razumljivo je, če po nesrečnem dogodku od dne 20. junija piše že italijanski reški list, da je samostojna Hrvatska dosegljiva, ali le za ceno Dalmacije. In tako smo danes srečno prišli do tega, da triumfira v Zagrebu nepremišljen in le iz trmoglavosti porojen program Vlaške ulice, dočim istočasno doni po italijanskih mestih dalmatinska himna, polna neverjetnih psovok na Hrvate.

Tako smo prišli vsled neuvidevnosti nekaterih belgrajskih krogov in trmoglavosti Vlaške ulice do tega, da je danes na višku spor med Zagrebom in Belgradom, da pa se obenem bliža svojemu višku italijanska dalmatinska propaganda. Že se pa tudi oglašajo madjarske aspiracije in že prihajajo tudi tuje veleposlane s svojimi prijateljskimi nasveti, da je še bolj jasna nevarnost, kakor hitimo nasproti z razpetimi jadrji. Voditelji KDK pa obvlada slepa trmoglavost, da se nočejo niti pogovarjati o tem, kaj mora eden drugemu popustiti, da z jasno manifestacijo svoje sloge pokopljejo vsak tuj pohlep na našo zemljo.

In vendar voditelji KDK dobro poznajo ves obseg nevarnosti, saj jih njih listi vsak dan obveščajo o italijanskih namerah in pripravah. Toda iz trmoglavosti nočejo priznati nevarnosti in iz popolne zaslepljenosti so ponosni na našo katastrofno politiko. Naj pa si ti politiki zapomnijo, da bo prva posledica te katastrofne politike izgubljen Dalmacija in da ne bo nihče tako krvavo plačal račune te trmoglave politike ko hrvatski narod. Ne gre danes za to, kdo bo naslednik Radiča, kakor mislijo zagrebški strankarji, temveč gre le za to, kdo bo ohranil Dalmacijo hrvatskemu narodu.

Priznavamo, da ima Zagreb mnogo vzrokov, da je s sedanjim stanjem nezadovoljen. Neresnica pa je, da leži vsa težina nezadovoljstva v ustavnem vprašanju, ker velik vzrok nasprotja je tudi v slabi upravi. Te pa ni mogoče zboljšati čez noč in zato se ta tudi ni zboljšala, ko so bili radičevci v vladi. Slaba uprava je rana, ki jo je mogoče čisto zaceliti le v desetine let, ker dobri uradniki ne padajo z neba, ker je za dobro upravo treba narod šele vzgojiti. Ves naš problem je še vedno v rešitvi upravnega vprašanja in za njegovo rešitev moramo sodelovati vsi in samo mi. Zato so čisto nezmisljeni vsi apeli na tujino, da ona reši naš spor. Tujina nam ne more dati dobre uprave, kvečjemu nas za drago ceno potisne na stopnjo kolonije.

Mi sami moramo rešiti spor in zato se moramo dogovoriti, kako ga bomo rešili. Sporazum je danes edina politična modrost in kdor je proti sporazumu, ta gradi Italiji most na Jadran. Kaj pa naj rečemo o tistem, ki noče slišati niti o pogajanjih? Ali bi mogel dobiti Rim bolj pripravnega zaveznika, pa čeprav neprostovoljnega?

S trmoglavostjo se ne pride daleč in ne z glavo skozi zid, temveč k uspehu vodi le prevdarnost in umerjenost. Voditelji KDK pa so se udali samo slepi trmoglavosti in zagrizli so se v svoje stališče in so slepi za vse drugo. In slepi so za italijanske aspiracije prav tako kot za madjarske in slepi so za vse. Najbolj pa so to svojo slepoto pokazali, ko so na veselje Rima in Vlaške ulice proglasili bojkot prvega decembra. Ko bi morali z največjo manifestacijo naše državne skupnosti odbiti atake na Dalmacijo, so porušili njen obrambni zid. To je ves učinek iz slepe trmoglavosti porojenega bojkota.

Dan interpelacij

Vlada uvaže umestne predloge — Novi dokazi, da vlada dela zgolj po zakonu — Zakon o katastru za vso državo

Belgrad, 28. nov. (Tel. »Slov.«) Današnja seja narodne skupščine se je pričela ob 10. Na vzoča je bila vsa vlada. Predsedoval je Kujundžić. Tajnik je bil Lujo Walter. Prvi je govoril zemljoradnik Lazič. Zahteval je, naj pride v zapisnik, kdo je na zadnji seji glasoval za njegovo resolucijo. Tajnik je njegovo opombo sprejel. Nato je prečital poročila, ki so dospela narodni skupščini.

Voja Lazič je nato obrazložil nujnost svojega predloga o dopolnilu k zakonu o ustroju vojske in mornarice. Dopolnilo se glasi: Vsem rekrutom, ki so vstopili v stalni kader v času od 27. septembra 1912 do 1. decembra 1918, se prizna, da so doslužili ves svoj rok, brez ozira na to, koliko časa so služili. To je važno za člane rodbinskih zadrug v Srbiji.

Vojni minister general Hadžić je odgovoril: Na žalost ne morem sprejeti Lazičevega predloga, ker se ravno pripravlja nov načrt zakona o ustroju vojske in mornarice in se tudi s tem računa. Vendar, če hočemo, da bo zakon dober, ga je treba dobro predelati. To je z nujnostjo nemogoče.

Nato je posl. Vujič (zemlj.) obrazložil nujnost svojega predloga, v katerem zahteva, da notranji minister suspendira okrajnega glavarja v Veliki Kikindi. Notranji minister g. dr. Korošec je nujnost odklonil, ker je glavarja že suspendiral. Ničesar drugega ne more ukreniti, dokler ne bo dobil o preiskavi, ki se vodi, poročila. Vsa skupščina je s ploskanjem sprejela odločno izjavo g. predsednika vlade.

Pravosodni minister Vujič je odgovoril na Petjanovo vprašanje o pravi urednika »Slovenskega Gospodarja« Goleca. Minister je poudaril, da je postopal natančno po zakonu, da je Golec kazen prejel in da očitke strankarstva današnje vlade niti najmanj ne zadene. Ko je Petjan izjavil, da se z odgovorom ne zadovolji, mu je dr. Hohnjec zaklical: »Vi se že zadovoljujete, toda vas goni dr. Reisman.« Čuli so se klici: »Zakaj se Petjan poteguje za dr. Reimana, o delavskih zadevah pa ne govori?« — Skupščina je sprejela vladno tolmačenje.

Nato je dobil besedo minister za vojno general Hadžić, ki je k tako zvani aeroplan-ski aferi izjavil: Aeroplanske nesreče niso nič manjše in nič večje kot v drugih državah. Do 15. novembra smo imeli 15 nesreč. Neka naša sosedna država je imela v polovici tega časa 85 nesreč. Pri nas pride na 6000 poletov 1 nesreča. Skoro v vseh kulturnih državah je ta odstotek manj ugoden. Vsa kampanja, ki se vrši proti nam, je v tem, ker nočemo pri nobenem avionu nobenih posredovalcev in agentov, ampak kupujemo neposredno od tovarn. Radi slabega materiala se je zgodila le ena nesreča in še ta takrat, ko smo uporabili material, ki je preostal od vojske. Sedaj se ta material ne uporablja več. Če se kljub temu pripetijo nesreče, jih je treba pripisovati drznosti pilotov. Če skupščina ne verjame, da je material prvovrsten, sem pripravljen ukreniti vse, da se material zboljša. Prosim vse člane skupščine, posebno Vujiča in Laziča, da povesta vse, ker moramo vsi skrbeti, da bo armada prvovrstno oborožena. Čudim se, da sta mogla Vujič in Lazič, v katerih patriotizem ne dvomim, verjeti tem klevetam. Prosim ju, da povesta vse, kar vesta.

Narodna skupščina je z odobravanjem vzela na znanje ministrov odgovor. Ko je o tem predmetu govoril še Vujič, se je izvršilo poimensko klicanje poslancev. Nato se je izvolil član skupščine v upravni odbor za vojno odškodnino. Izvoljen je bil radikal Tešman Nikolič. Ob pol 12 se je seja prekinila.

Ob 5 popoldne se je nadaljevala. Prvi je govoril pravosodni minister Vujič, ki je razčlil sodne konvencije z Italijo. Pri glasovanju je skupščina sprejela vse predložene konvencije z Italijo in Avstrijo in zakon o katastru, ki je v stvari isti, kot je bil bivši avstrijski zakon. Novost je samo v tem, da je razširjen na vso državo.

Zadnja točka je bilo poročilo odbora o katastru zemljišč. Poročilo je podal poslanec Smodej. Skupščina je vse sprejela s 103 proti 3 glasovom. Nato je bila skupščina odložena na nedoločen čas in se bo sklicala pismeno.

Boj za dalmatinsko zemljo

Belgrad, 28. nov. (Tel. »Slov.«) Dalmatinski agrar je prišel v odločen stadij posvetovanja. V Dalmaciji ni veleposestev. Gre le za uređitev odnosov med najemniki in lastniki. Fevdalni odnosi v Dalmaciji je 5-6% in so pretežno na jugu. Ostali odnosi so po nazarju ogromne večine, n. pr. vseh radikalov in cerkvenih zastopnikov, zasednega značaja. Dalni značaj dobijo s tem, da je dogovor o načinu dela in dajatev, in sicer med najemniki lastniki. D. »ve so pretežno v naravi in »stnik najemnika ne more pregnati. Ti najemniki so često dali zopet svoje pravice in obveznosti radi izselitve v podnajem, ker so se bavili z ribarstvom in broderstvom. Sedaj je problem uređitve vseh teh odnosov tem težavnejši. Minister za javna dela Angjelinovič je radi svojega položaja v Dalmaciji na »tlišču, da so vsi odnosi javnopravnega in fevdalnega značaja. Ako bi se to naziranje uveljavilo, potem bi stala uređitev agrarne reforme državo okrog 800 milijonov Din, medtem ko bi likvidacija ogromnih kompleksov v severnih »rajih naše države državo stala 450 milijonov Din. Zato »stališča državnih financ in s stališča objektivnosti

nasproti vsem pokrajinam zastopniki Slovenije, Vojvodine in Sr. je proti prijetju ministra Angjelinoviča. Minister za agrarno reformo foršira zakon o likvidaciji veleposestev, ki ima namen, urediti razlastitev s; loh. Sele potem bi prišli drugi zakoni, ki bi v podrobnosti uređili agrarne odnose v Dalmaciji in drugod. Računa se, da bo najprej prišel v razpravo ta ministrov predlog, šele nato agrarni zakon. Debatna je radi tega silno težavna Davidovič je sklical konferenco demokratičnih prvakov. Na dnevnem red pride dalmatinski agrar, pa tudi drugi zakoni, ki naj pridejo pred narodno skupščino po zahtevi DS še pred proračunom, kot zakon o razdolžitvi kmetov, zakon proti korupciji, in zakon o občinah. Davidovič je po tej konferenci obiskal predsednika vlade g. dr. Korošca. Davidovič je izjavil, da je stališče DS glede dalmatinskega agrara razvidno iz njegovih in Angjelinovičevih izjav. DS ima v tem vprašanju že opredeljeno stališče. Dalmatinski agrar je treba urediti v celoti, pa naj se javi v katerikoli obliki, naj se imenuje že kakorkoli, ta zakon je treba sprejeti že pred proračunom, če se hoče še naprej računati na sodelovanje DS.

Nove razpoke v Pribičevićevi barki

Belgrad, 28. nov. (Tel. »Slov.«) Kako raste nezadovoljstvo v vrstah SDS, kaže zopet primer iz Bosne. Bosanski zastopniki SDS, ki imajo svoje središče v Sarajevu, so te dni obiskali Pribičevića na njegovem stanovanju v Zagrebu. Od njega so zahtevali, da jasno in določno izjavi, kam jih vodi in kaj hoče prav za prav s svojo politiko. Med Pribičevićem in delegacijo se je razvnel zelo oster in hud razgovor. Pribičević je na koncu tega razgovora delegacijo nagnal. Pozneje pa se je hitro premislil. Dokler je bila dele-

gacija še v Zagrebu, je poslal za njo svoje zaupnike, ki so jo privedli nazaj. Zopet se je vršila daljša debata med njim in delegacijo, v kateri jo je Pribičević potolažil. Naročil ji je, naj gre domov in naj širi misel, da bo SDS v štirinajstih dneh v vladi. Delegacija je vzela to Pribičevićovo zadržilo na znanje in je s tem odpotovala v Sarajevo. Pribičević je namigoval na 1. december, na proslavo osvobodjenja našega naroda. Prepričani smo, da bo Pribičević tudi to vest zanikal, kljub temu da je resnična. S svoje strani samo čestitamo samostojni demokrat, ki ima voditelja, ki poleg dolgih izjav zna tudi izvrstno fantazirati. Na uho mu povemo, da ga bo tudi 1. december usodno demantiral.

V Maribor!

Maribor, 28. novembra

Ob samih mejah smo krvaveli od pekočih udarcev in prizadejanih bolečin. In naša zverna meja! Omahovale so naše najtrdnjše postojanke od težke, dolgotrajne borbe. V trikotu Dravograd—Maribor—Lipnica se nam je izmuznila iz rok postojanka za postojanko. Globoko v slovensko gredo je pljusnil val germanstva; vse globlje in globlje je zasajal privandrance svoje kremplje v našo zemljo, da je zaskelalo. Leto za letom so ropali slovenske duše — s potujčevalnim šolstvom, z očividno koncentracijo nemškega uradništva in pa z organiziranim odganjanjem renegatskih robskih duš. Bili so jedva trije kraji severno od Drave v naši posesti: Sv. Duh, Sv. Križ, Remšnik. Žalostna bilanca iz leta, ko je bruhnil svetovni pokol. Kjer ni pomagala transplantacija tujeja semena, je ropala materi Sloveniji ljubljene sinove, ki so iskali kruha po spodnještajerskih mestih in trgih, socialna demokracija s terorjem in pod zločesto krinko lažne nadnarodnosti.

Bila pa je tedaj v Mariboru klika, ki je razprejala svoje zlonosne niti v šir in dalj. Občinski svet mariborski je ponižno in v zavesti posebnega počaščenja izvrševal njene zapovedi. Črni dokumenti iz temnih dni so zgovorno izpričevalo od tedaj. Imamo jih v rokah. Vseposvoda je poganjala v bohotni rasti žetev prokletega semena — če je šlo za postavljjanje vodilnih uradnikov ob severni meji; če je bilo treba izzvati komplot proti namestitvi slovenskega izobraženca v naši severni prestolici; če je bilo treba z vsemi sredstvi preprečiti dvojezične napise na državnih zavodih in uradih ali pa na postajališčih v Dravski dolini, dasi so občne same to zahtevale; če je bilo treba dati celo nemškemu županu mariborskemu nezaupnico, ker se je drugačnjim pojmovom svoje nacionalne dolžnosti udeležil blagoslovitve »slovensko-klerikalnega« ženskega učiteljskega šolskega sester. Črni dokumenti, v podrobnosti še mračnejši in zlobnejši. Na našem vratu je obital tu, ee in tiščal k tlom s sistemom in organizacijo.

Toda obstale so napadalne sile ob nezavzetnih čerch zdrave ljudske sile; v prvih postojankah pa je junačila slovenska duhovščina lavantinska. Strogo orientirana v duhu slovanstva in brez strahu stopajo po Slomškovih stopinjah je bodrila ljudstvo ob mejnikih božjih z brezprimerno požrtvovalnostjo in hrabrostjo bdeč nad dragoceno dedščino Slomškovo. Lavantinski velikan in služabnik božji nam je že leta 1859 z dalekovidno cerkvenoupravno odločitvijo rešil severno mejo. Ob božjih mejnikih je rastlo slovensko ljudstvo v nezlomljivo narodno in kulturno celoto. Slomškovi učenci so se bili razkropili med ljudstvo, ki je tonilo na periferiji, ter ga organizirali kulturno in gospodarsko. Bitka na kulturnem polju je bila dobljena; sledila je kmalu na gospodarskem polju in končno tudi na žgočih političnih tleh.

Bilo pa je to v tistih dneh, ko je prišla nad nas preizkušnja o naši politični zrelosti in je bilo zastavljeno vprašanje o naši organizatorni, državotvorni sili. In so vstali tedaj pred desetiimi leti možje, najboljši sinovi slovenskega ljudstva, ter pričeli graditi. V prestolici slovenske Spodnještajerske pa je bil tedaj mož, ki je skozi desetletja drugoval na političnem bojišču kot hraber sobojevnik Evangelistu in dr. Korošcu, v težkih dneh in vročih borbah — dr. Karel Verstovšek, prvi organizator šolstva v svobodni Sloveniji, utemeljitelj slovenske Almae matris v Ljubljani. Na čelu Narodnega sveta za Spodnji Štajer je stal obvladujoč usodopolne trenutke z brezprihernjo energijo in redko srčnostjo; narodni heroj, ki je ohranil svobodni domovini neokrnjeno posest na Slovenskem Štajerskem. Zvestoba so mu stali ob strani sovrstniki-junaki: general Maister, dr. Hohnjec, pokojni dr. Rosina, dr. Fr. Kovačič, dr. Jerovšek, dr. Leskovar, pokojni dr. Medved, pokojni prof. Voglar, dr. Koderman in drugi. Medtem ko je veliki vodja slovenskega naroda dr. Korošec odpotoval v tujino soodločujoč pri gradnji naše velike zedinjene domovine, so oni reševali severno mejo. Padale so nemške postojanke druga za drugo, sledil je s fakično osvojitvijo Maribora dne 23. novembra 1918 popolen zlom nemške nadvlade. Dogodki so se vrstili z neverjetno naglico: 28. novembra 1918 je prevzel Narodni svet pošteno upravo mariborsko v svoje roke, istega dne dopoldne predsedstvo okrožnega sodišča. Vzporedno je šla tudi vojaška akcija; 3. decembra je padlo v naše roke dvoje najhujših nemških postojank: Spodnji Dravograd in Cmurek. Politična bitka je bila dobljena.

Podpirajmo našo „Slovensko Stražo“

Narodni svet v Mariboru je postal popoln slovenski gospodarstvenik na Slovenskem Štajerskem.

In desetletno tega, ko so zasijali rodu slovenskemu na našem severnem narodnem bojišču topli žarki svobode, ko so se sesule v trikotu Dravograd—Maribor—Spilje nemške trdnjave, na pesku zgrajene, in je prešla v našo posest lepa prestolnica ob Dravi, metropola spodnještajerska, bomo slovesno praznovali dne 1. decembra. 1. decembra bo mogoča manifestacija, imponanten zbor vseh, ki so desetletja ob božjih mejnikih na naši slovenski severni fronti bojevali, žrtvovali in končno ostali na bojišču kot zmagovavci.

Radičevci iščejo posojilo

Split, 28. nov. (Tel. »Slov.«) Predsednik zagrebske oblasti, Predavec, je prisel v Split. Njegovo potovanje se med radičevskimi krogi komentira s posebnim zanimanjem. Govori se, da je njegov prihod v zvezi z oblačilom KDK z današnjo vlado. Širijo se alarmantne vesti, ki so pa brez dvoma pretirane. Pravi razlog za njegov prihod je v tem, da si Predavec prizadeva združiti vse oblasti, da bi zahtevale najetje melioracijskega posojila v inozemstvu. Radičevci se namreč že dolgo trudijo, da bi prišli do večjega posojila, da bi na ta način mogli izvesti nekatere svoje načrte, predvsem pa da bi mogli zboljšati nekatere svoje gospodarske ustanove, ki se, kakor naglašajo radičevci sami, nahajajo na zelo šibkih nogah.

Komu naj koristilo te grožnje

Zagreb, 28. nov. (Tel. »Slov.«) Službeni voditelji KDK postajajo v svojih izjavah umerjenjši. Dr. Pernar pa ostaja nepomirljiv. Te dni je imel v Samoboru shod, na katerem je govoril tako, da nekaterih odstavkov ni mogoče priobiti radi tisk. zakona. Dejal je, da med nami in našimi neprijatelji (misli je na Srbe) ne more biti nobene druge zveze razen kraljeve osebe. »Hrvat ne bodo nikoli pozabili 20. junija. Preje ne bodo mirovali, dokler ne bodo maščevali velikih mučnikov, ki bodo vstali v suvereni hrvaški državi. Hrvatski narod bo šel po svoji poti, dokler ne bo svoboden na svojem. Mi vsi moramo na tem vztrajati. Ali na levo, ali na desno: Ako bo treba prijeti za batine, bomo prijeli vsi. Po tega ima pravico ves nar. Hrvatski narod je močnejši, nego oni mislijo.«

Belgrajske vesti

Belgrad, 28. nov. (Tel. »Slov.«) Danes se je vrnil v Belgrad Nj. V. kralj.

Poslanec Skulj in Brodar sta danes obiskala vojnega ministra Hadžića in intervenirala, da se čim več rekrutov pusti v službi v Sloveniji. Od vojnega ministra sta dobila ugoden odgovor.

Vladna večina je imela tajno sejo o razvrstitvi finančnih uradnikov.

V Belgradu se mudi predsednik mariborske oblasti dr. Leskovar. S poslancem Veseljnikom sta obiskala finančnega ministra Subotića, ki je v načelu pristal na proračun mariborske oblasti. Obljubil je, da bo mariborska oblast dobila izplačane zaostanke za bolnice in da bo oblast dobila plačane stroške, ki jih je imela po naročilu ministra za javna dela pri popravilu obeh mostov med Mursko Soboto in Ljutomerom ter pri Veržetu, da se je tako Prekmurje združilo z ostalimi deli Štajerske.

Zakonodajni odbor je imel popoldne sejo pod predsedstvom dr. Hohnjea. Tajnik Vujičić je prečital zapisnik zadnje seje, na kateri se je obravnaval zakon o imenih. Nato se je izvolil član zakonodajnega odbora v personalni odbor narodne skupščine. Izvoljen je bil dr. Moser. V odbor za avtorsko pravo je bil izvoljen poslanec Smoder.

Rusi iz Bečkereka so obiskali Ljubo Davidoviča in ga prosili, naj se zavzame za spremembo ljudskošolskega zakona.

Dr. Marinkovičovo zdravje se je obrnilo na bolje.

Iz časopisov

Ne samo poslanci KDK, temveč vsi poslanci brez izjeme ne dobe dnevnic, če ne prihajajo k skupščinskim sejam. Vse to je najnovejša odredba predsednika Mihajloviča, ki zlasti prizadeva člani glavnega odbora radiikalne stranke, ki so se hoteli z neprihajanjem na skupščinske seje postavljati kot opozicijonale. Vladni listi odobravajo, da je sedaj tega čudnega opozicijskega konca.

Akcija nepolitičnih ljudi za sporazum. Pod tem naslovom poročajo zagrebske »Novosti«, da so pričeli ugledni ljudje, ki niso v aktivni politiki, akcijo za sporazum. Po njih mnenju bi bilo potrebno, da pride najprej do sporazuma med Zagrebom in Belgradom o reviziji ustave in izboljšanja administracije. Ta sporazum bi bil dosežen na skupni seji neaktivnih politikov. Izdelal bi se načrt, po katerem bi se izvedla popolna reforma notranje ureditve države, pri čemur bi bilo edinstvo države v polni meri spoštovano. V prvi vrsti bi morali pri tej akciji sodelovati gospodarski krogi in pa znanstveniki. Za časa pogajanj se ne bi ti ljudje mešali v dnevno politiko in bi vodila tekoče posle uradniška vlada, ev. z generalom na čelu. Intervencija krone pa bi bila izključena, ker mora krona v vsakem slučaju ostati nad strankami, da bi mogla biti v slučaju nesporazuma arbitar.

Strašna železniška nesreča

Belgrad, 28. nov. (Tel. »Slov.«) Med železniškima postajama Okučani—Novska se je okrog dveh zjutraj pripetila strašna železniška nesreča. Kakih 400 metrov od Okučanov sta trčila dva težka brzotovorna vlaka. Na tem kraju napravi železnica precejšen ovinek. Strojvodja, ki je vozil iz Okučan, ni opazil pravočasno nasproti prihajajočega vlaka. Trk je bil silno močan. Obe lokomotive sta razbiti. Razbilo se je tudi 20 vagonov. Ranjenih je 11 železničarjev, med njimi več težko. Pogrešili so dve osebi, o katerih mislijo, da sta pod razvalinami mrtvi.

Drugi tir proge je zabarikadiran z razbitimi vagoni, tako da nista mogla mimo brzotovornega vlaka. Ljubljanski brzovlak, ki odhaja zvečer ob osmih iz Ljubljane, je moral čakati v Raiču celih sedem ur. Potniki so morali prestopati na brzovlak, ki je čakal v bližini kraja nesreče, in sicer je bil to vlak, ki odhaja ob četrta na 12 iz Belgrada proti Mariboru. Ljubljanski brzovlak je sprejel potnike belgrajskega brzotovornega vlaka, belgrajski pa potnike ljubljanskega brzotovornega vlaka, nakaž sta se oba brzotovorna vrnila spot vsak v svojo smer. Med potniki je bil tudi poslanec Jugoslovanskega kluba Franjo Žebot.

Pravi vzrok nesreče še ni znan. Uradnik na postaji Okučani je dal povelje za odhod tovornega vlaka, dasiravno tovorni vlak iz Nove Gradiške še ni došel v Okučane. Po drugi verziji je vlakovodja vlaka iz Nove Gradiške sam odpeljal iz postaje.

Na kraj nesreče sta zjutraj prišla pomožna vlaka iz Nove Gradiške. Ranjenec so z veliko težavo izvele izpod razvalin.

Angleški kralj srečno prestal krizo

London, 28. novembra. (Tel. »Slov.«) Kraljevi telesni zdravnik je danes obširno poročal ministru za notranje zadeve o kraljevi bolezni. Kralj je bolan na vnetju (kongestiji) desnih pljuč z obširnimi plazmatičnim vnetjem reberne mreže na levi strani, ki je zelo boleča. Taka infekcija je po naravi resna. V tem trenutku je še povod za bojazen, srečen pa sem, da morem izjaviti, da je kralj prebil noč mirneje in da je stanje v pljučih boljše, kakor tudi da so telesne moči kralja ohranjene. Dosedaj zdravnik obvladuje bolezen; njeni simptomi so se zmanjšali.

Iz tega je razvidno, da bolezen poteka normalno. Opoldansko poročilo javlja, da je

imel kralj mirnejšo noč ter da je temperatura in splošno stanje bolnika neizpremenjeno.

Valeški princ se bo na vsak način vrnil iz Afrike, tudi če se bo kraljevo stanje nepričakovano in hitro zboljšalo, ker zdravnik želi, da prestolonaslednik prevzame v prihodnjih mesecih vse reprezentacijske dolžnosti.

London, 28. nov. (Tel. »Slov.«) Danes opoldne sta zopet obiskala kralja dva zdravnika. Dasi o tem obisku ni bilo izdano uradno poročilo, sta zdravnik izjavila, da njun obisk z ozirom na resni značaj kraljeve bolezni ne pomeni nič nenavadnega in da zato ni treba misliti, da se je bolezen poslabšala.

Za pravo demokracijo

Dunaj, 28. nov.

Na volivnem shodu krščanske socialne stranke na Dunaju je zvezni kancelar dr. Seipel govoril o težkočah, ki so se pojavile pri volitvi novega predsednika zvezne republike. Izjavil je med drugim, da se krščansko-socialna stranka od postanka republike bori za pravo in čisto demokracijo. Ta borba je glavni predmet avstrijske politike.

Desetletnica obstoja republike se ne sme praznovati samo z lepimi besedami. Resno misleči voditelji morajo delati na tem, da se še bolj učvrstijo pridobitve na političnem in na gospodarskem polju. Radi tega je on dan dan proslave izrazil svojo željo, da naj se ustava revidira v smislu izkušenj in je stavil tudi konkretne predloge vsem parlamentarnim voditeljem.

Ni pričakoval, da bodo ravno socialdemokrati nastopili proti spremembi ustave, ki bi odredila volitev zveznega predsednika polom ljudskega glasovanja in obenem predsedniku dala take pravice, da bi lahko varoval čisto parlamentarizma. Socialni demokrati so nastopili proti takim spremembam in ni jih bilo strah niti strah, da so s tem zadali najhujši udarec resnični demokraciji. Vseled njihovega nastopa je izvršitev predlaganih sprememb nemogoča. Uspeh socialdemokratov pa je samo trenuten. Kajti prvo vprašanje, o katerem bo ljudstvo v svobodnem glasovanju odločalo, bo vprašanje izgraditve demokracije s tem, da se upelje ljudsko glasovanje za volitev državnega poglavarja in da se povečajo njegove prerogative. Take odločitve naroda pa ne bo mogla preprečiti nobena še tako močna manjšina.

Madarska proti Mali antanti

Budimpešta, 28. novembra. (Tel. »Slov.«) V poslanski zbornici je socialno-demokratski poslanec Györki interpeliral ministrskega predsednika Bethlena radi postopanja z inozemskimi listi. Če Madjarska želi, da bodo madjarski listi pripuščeni v države Male antante, potem Madjarska ne sme odzemanj poštenega debila listom Male antante in dalje avstrijskim, nemškim, francoskim, švicarskim in celo ameriškim listom, vsega skupaj 240 dnevnikom in drugim periodičnim listom. Bethlen je odgovoril, da se postopanje madjarskih sosedov, ki ne dovolijo uvoz Petőfija in Jokava, ne more primerjati z madjarsko prepovedjo uvoza Buharinovih del in drugih komunističnih spisov.

Budimpešta, 28. novembra. (Tel. »Slov.«) V intervjuju z berlinskim poročevalcem lista »Magyar Ország« je izjavil grof Albert Apponyi o razmerju Madjarske nasproti Mali antanti: Dokler Mala antanta ne odpomore madjarskim pritožbam, se ne more govoriti o vzhodnem Locarnu, temveč samo o vpludnih diplomatskih odnosih. Vprašanje madjarskega kralja nima nobene aktualnosti, dokler je Madjarska vezana s prisilnimi odredbami.

Pretep v parlamentu

Varšava, 27. nov. Na včerajšnji seji sejma je prišlo med govorom ukrajinskega poslanca Chrućkija do burnih spopadov s poslanci vladne večine. V svojem govoru je Chrućki nazval poslanca dr. Polakiewicza policajcem. Na hodniku je dr. Polakiewicz počakal Chrućkija in mu dal dve krepki zausnici. Radi tega je Chrućki pozval dr. Polakiewicza na dvoboj.

Narod sebi!

»Trgovski list«, glasilo Zveze slovenskih gremijev, je nastopil v obrambo industrijskih gospodov in pravi, da smo zašli na napačen tir, ker zahtevamo, da tudi tuja industrija na našem ozemlju izpolnjuje svoje socialne dolžnosti. Pa nismo mi prav nič na napačnem tiru, temveč na pravem in to nam dokazuje cela vrsta priznanj, ki smo jih dobili iz vseh krogov prebivalstva. Pa tudi iz krogov slovenskih industrialcev, ki najbolj občutijo, kako tuja industrija samo izkorišča naše delovne sile in naša naravna bogastva. Tako nam piše zaveden slovenski industrialec:

Velečenjeni gospod urednik!

Vaš dnevnik je priobčil v štev. 270 in 271 dva članka »Protest industrijskih gospodov« in »Tuji interesi« na naslov industrijskih gospodov. Čast mi je sporočiti, vam gospod urednik, da je pisec navedenih člankov povsem pravilno informiran in je zlasti v zadnjem zadel tako v živo, da bolje zadeti ne bi mogel niti slovenski industrialec, ko na lastni koži čuti ponižanje pred temi mogočnimi gospodi industrialci.

Res je, da ta gospoda nima prav nobenega socialnega čuta do naših izmučenih slovenskih delavcev in tudi prav nobene ljubezni do naše z muko dvignjene slovenske zemlje. Prav je, da se je spomnil oblastni odbor z davki teh izkoriščevalcev naše zemlje in našega dela, a le žal, še premalo.

Sem sam na čelu absolutno slovenskega podjetja, ki je seveda tudi prizadeto z novim davkom. A nič zato! Samo vesel bi bil, ko bi morda v bodoče oblastni odbor podjetja, ki so v rokah inozemcev obdačili v večji meri kakor pa domača. Poznam podjetja iz naše stroke, katerih glavni člani so inozemci pod plaščem slepih domaćinov. Ti ljudje izvršujejo v Sloveniji vsa boljša dela z velikim dobičkom, ter kupijo kapital in imetje v drugih državah. Mnenja sem, da bi bilo umestno s posebnimi davki nekoliko pristržiti peroti tem podjetjem in jaz bi bil vesel, ko bi imel enkrat priliko na pravem mestu se o tem razgovarjati.

Pozdravljam navedena članka z željo, da bi se zavedni člani Slovenske ljudske stranke držali v vseh gospodarskih zastopih pravila: bolje plačati domaćinu Slovincu več, kakor pa podpirati tujega izkoriščevalca.

Oživi naj se geslo: »Narod sebi!« Prav ima slovenski industrialec, da mora zopet zavladati geslo »Narod sebi«, da bo tudi industrija, ki živi na slovenskih tleh, postala v resnici slovenska industrija. In da se to zgodi, vsi složno na delo in naj bo to raznim višjim nastavljenjem tuje industrije prav ali ne.

„Jutru“

Mogoče je pri gospodih okoli »Jutra« navada, da si naročajo članke v tujih listih in se hvalijo z lastnimi kukavičimi jaci. Pri nas ni te navade in še manj te potrebe. SLS polaga račun za svoje delo samo slovenskemu narodu in zato tudi nima smisla, da bi naročevala članke. Sicer pa mora z ozirom na netočnost »Morgenblattovega« članka kaj takega trdit sam o človek, ki nima niti pojma ne o stilizaciji in ne o slovenskih političnih razmerah, še manj pa v SLS. nše ekaj! Ker je naša navada, da citiramo vedno točno in ne skrajšujemo člankov tako, da bi kako bistveno trditev izpustili, smo tudi netočnosti iz »Morgenblattovega« članka — in mi te netočnosti najbolj poznamo — podali pravilno.

Vsega tega pa seveda »Jutro« ne razume in menda je v resnici tako malo prevdarno, da ni niti spoznalo pravega vzroka, ki je bil povod vsemu članku. Ali pa so morda gospodje ta vzrok morali prezreti? Ali morda niso neodvisni?

Črnogorci proti veri

Belgrad, 28. nov. (Tel. »Slov.«) Odsek za ljudskošolski zakon je nadaljeval z delom. Demokrat Škerović je govoril o verskem pouku. Na koncu je dejal, da tako hočejo starši, na duhovniki poučujejo verouk zunaj šole. Ostro pa ga je zavrnil poslanec Kremžar: Ne govorite tako! Tisti, ki plačajo, imajo nesporne pravice, da duhovniki poučujejo njihove otroke. Nato je poslanec Savijč v glavnem izjavil, da verske šole niso potrebne. Jutri se bo seja nadaljevala. Govoril bo dr. Kraft. Zanimivo je, da sta oba današnja govornika, ki sta govorila proti verski šoli, Črnogorci, kakor tudi, da je Črnogorec dr. Čubrovič, ki je včeraj govoril proti verskim šolam.

200 žrtev tajfuna

Newyork, 28. nov. (Tel. »Slov.«) Tajfun, ki je koncem prejšnjega tedna divjal na Filipinih, je zahteval 200 človeških žrtev. Viharji so strašno opustošili šest provinc indijske arhipela, kjer je nad 1 milijon prebivalcev. Letina riža, konoplje in kokosovega oreha je popolnoma uničena. Mnogo bogatih krajev je porušeni. Prvo pomoč so opustošenim krajem pripeljale vojne ladje iz Manile.

RAZREDNA LOTERIJA

Zadele so sledeče srečke: 40.000 Din št. 13.305; 20.000 Din 60.291, 16.495; 10.000 Din 22.611, 119.225 in 59.141.

Dunajska vremenska napoved: Severne Alpe: Izpremenljivo, manj oblačno, ponekod morda še lahki kratek dež, ponoči mrz. — Južne Alpe: Večidel jasno, ponoči mrz.